

Altertavlen i Sorø

En Fortælling

Det var en stormende efterårsaften 1647. De gule bøgeløv hvirvlede hen gennem skoven ved Sorø, og den ellers venlige sø svulmede højt og vildt som havet. ”Bor vælske¹ Franz her i skoven?” – lød en klar, mandig stemme på landevejen, og Grev Otto standsede sin skimmel ved bondehuset, medens han bankede på ruden med sin ridepisk.

”I kan aldrig ride fejl” – svarede en gammel kone og åbnede vinduet på klem – ”når I følger vejen til venstre langs med søen. Det første hus, I støder på, er skovfogedhuset”.

Den unge greve takkede og red fort. Da han svingede ned ad vejen til venstre, hvor månen pludselig kom frem mellem træerne, med sin bævende sølvstøtte i søen, sprang hans tro skimmel til siden og blev sky; grevens øjne faldt i det samme på en hul egestub ved vejen, hvortil en menneskelig skikkelse stod lænet. Det var en jæger, med riflen ved sin fod; ved siden stod hans hest bundet til stubben, og da månen just belyste hans ansigt, følte den unge greve første gang i sit liv en uvilkårlig rædsel; det var som han så et velbekendt ansigt, men skrækkelig forvandlet og forvildet. Han gav sig ikke tid til at gøre sig rede for denne rædsel, som han hidindtil på sine rejser aldrig havde følt, ikke engang ved virkelige overfald af røvere og stimænd, som han rask havde hugget sig igennem, og uden at eftertænke, hvorfor han nu gruede, gav han sin skimmel af sporerne og forsvandt.

Den ensomme jæger ved stubben var vælske Franz. – Således kaldte man ham, fordi han havde været herskabsjæger hos en adelig familie, med hvem han i flere år havde opholdt sig i Italien, og som til løn for hans troskab havde skaffet ham den lille skovfogedtjeneste ved Sorø. Han var født der i

¹ ☺: italienske

egnen, hvor hans fader havde ejet en mølle; men hans lange ophold i Italien havde givet ham en sydlig gulbrun ansigtsfarve, og hans nordiske blonde hår og kindskæg var blevet dunkelt og noget rødligt i de yderste dele. Han var en mand på nogle og fyrretyve år; men når han var oprømt og lystig kunne han endnu gælde for ung, formedelst den overordentlige livlighed og heftighed, han syntes at have medbragt fra syden. Dog når hans tungsindige og vilde luner kom over ham, kunne han se så ældgammel og tillige så fortvivlet og frygtelig ud, at ingen gerne mødte ham alene i skoven. Der gik han ofte hele nætter med sin riffel på nakken og fløjtede eller sang underlige vælske sange i måneskinnet, helst når efterårsstormen hvirvlede løvet omkring ham, og søen var mørk og urolig. Når han således tumlede om i skoven og ved søen, sad hans eneste barn, den skønne, livlige Gjulina, som var født i det herlige Italien, alene hjemme i skovhuset og så på de smukke billeder af Capri, Sorrent og Ischia, med de mangfoldige paradisiske egne, som faderen i små kobber¹ havde medbragt fra hendes fortryllende fødeland, og som hun forgæves søgte klart at kalde tilbage i sin erindring; thi hun var kommet så tidligt bort derfra, at hun kun i sin længsel efter hint fortryllende land syntes at have en anelse og dunkel drøm om dets herlighed. Om sin moder vidste hun heller intet; derom ville faderen aldrig tale. Fra den tid, hun kunne erindre noget, havde hun aldrig hørt navnet moder nævne uden af fremmede børn, og hun havde da tit grædt, fordi hun ingen moder havde. Hun var tre år gammel, da grevinde N – medtog hende fra Salerno på sin tilbagerejse fra Italien, tilligemed faderen, som allerede havde ledsaget familien på en tidligere rejse, og fra den tid havde Gjulina ikke set sit skønne, ubekendte fødeland. I de to år, som rejsen varede, havde hun udviklet sig betydeligt, og fra den tid havde hun mange erindringer tilbage. Hun havde været den skønne grevendes yndling og altid siddet inde i vognen hos hende og de to unge grever, Otto og Vilhelm, medens hendes fader sad udenfor hos tjeneren, hvilken afstand han dog ikke altid måtte iagttage; men på gæstgiverstederne og i de fremmede byer, hvor ingen, som kendte dem, var til stede, var Jæger Franzesko altid den, der opmuntrede og underholdt hele rejseselskabet. Gjulina kunne endnu tydeligt erindre, hvorledes grevinden og begge de unge grever havde grædt, da hendes fader for ti år siden tog afsked med sit herskab, for med sin dengang femårige Gjulina at flytte ud i skovhuset ved Sorø, medens de unge grever, som da næsten var fuldvoksne, fulgte deres sygelige og tungsindige moder på en baderejse i Tyskland.

¹ ☪: Kobberstik

Siden den tid var næsten intet år gået hen, uden Gjulia jo havde modtaget kære og kostbare erindringer og smykker fra grevinden. Hun klædte sig dog i simpel dansk bondepigedragt, for ikke at anses for hovmodig og fremmed blandt sine jævnlige, og hun så langt smukkere ud om søndagen, med de røde strikkede ærmer og den blommede bul, end de fornemme købstadsjomfruer med deres unationale og hensigtsløse modepynt. Kun ved bryllupper og andre festlige lejligheder anbragte hun et par perler eller glinsende stene i de opsatte hårfletninger, og når hun var ene, helst når det var hendes eller faderens fødsels- eller navnedage, kunne hun ikke modstå den barnlige lyst til inden lukte døre at anlægge den skønne fremmede dragt, som hun vidste, man bar i hendes fødeland, og som hun efter faderens malede kobberer havde forfærdiget sig af de fremmede stoffer og smykker, den gavmilde grevinde havde sendt hende.

Jæger Franz havde ved sin omgang med dannede rejsende lært mere, end hans stand og fødsel gav ham lejlighed til. På hin tidligere rejse med den grevelige familie havde han været den afdøde greves yndling og var mere behandlet som hans ven, end som tjener. Hvad han dengang manglede i kundskaber og hvad der fordredes til at være en sådan mands ledsager og ven, havde han snart i sin herres selskab indhentet. Indtil grevens sidste time havde Franz også, næst grevinden og børnene, været hans kæreste og fortroligste rejsefælle. Da greven, straks efter sin tilbagekomst fra sin videnskabelige omflakken i Sicilien og på de barbariske kyster, i Neapel faldt i den heftige feber, som endte hans dage, på samme tid som grevinden også var sengeliggende, var Franz den eneste, han ville plejes og modtage lægemidler af, og hans sidste ord til grevinden var, at hun måtte sørge for den tro Franzes fremtid. De mange lande, vælske Franz siden havde set, og det samkvem med hans herskab, hvori han så længe havde levet, havde udviklet mange åndsevner hos ham, og han var således i stand til at give sin datter en opdragelse, som kun få landsbypiger havde lejlighed til at nyde. Vælske Franzes Julie eller den smukke skovfogedpige var derfor også bekendt i hele Sorø omegn, og de fornemste borgerdøtre i byen skammede sig ikke ved at omgås hende; idet de syntes at nedlade sig til hende, drog hun dem uformærket op til sig og vidste at underholde dem på den lunefuldeste og åndrigste måde. Af bønderpigerne var hun ej mindre afholdt, og de var ikke lidet stolte af, at hun helst ville regnes til deres stand, skønt hun var fortrolig med præstens døtre og de fornemme jomfruer i staden. Først på det sidste år havde nogen lunkenhed indsneget sig i hendes mange veninders hengivenhed, og hun sad nu oftere alene og forladt i skovhuset; men de unge

herrer i byen og på herregårdene, såvel som præstens og møllerens sønner, begyndte nu også at rose og henrives af den lille italienske skovfogedpige, som allerede havde fyldt sit femtende år og havde været til første kommunion sidste påske.

Franz var hemmeligt gået over til katolicismen i Vælskland, men havde ikke kunnet undgå at lade sin datter oplære i de lutheriske tros lærdomme, skønt hun tidlig havde lært sit Ave Marie og havde den Hellige Jomfru og de fromme helgene ret kær i sit hjerte.

I et lille afsides kammer i skovhuset, hvor ingen kom uden fader og datter, hang også over et husalter af egetræ den skønne himmeldronnings billede; der brændte en lampe dag og nat, og Gjulina passede altid at holde lampen vedlige og have friske blomster til enhver fest, for at smykke det lille husalter dermed. Undertiden bad faderen der i enrum; men på én dag om året lukkede han sig inde der et helt døgn og kom da altid forvirret og bleg som en døende derfra, udmattet af bøn og faste. Det var den anden november, Alle Sjæles Dag¹. Hvad særdeles mærkeligt² just den dag havde for ham, derom havde Gjulina kun éngang spurgt faderen; men hun vovede aldrig mere det spørgsmål, således havde faderens knusende blik forfærdet hende. Over hendes moders skæbne, og hendes egen tidligste barndomshistorie lå ligeledes et dunkelt hemmelighedsslør udbredt, som hun aldrig vovede at ville opløfte; men hun måtte være glad, når den gådefulde fader syntes i et lystigt øjebliksliv at forglemme alt forgangen og tilkommende. Dette lykkedes ham også for det meste, og mange holdt ham for den muntreste og lykkeligste mand af verden. Kun når Alle Sjæles Dag nærmede sig, skyede han alt menneskeligt selskab og fór om i skoven på jagt nat og dag, men kom for det meste uden bytte og med den ladte riffel tilbage.

Det var nu just en sådan aften midt i oktober. Gjulina havde i sin enlighed iført sig sin kære italienske dragt, for dermed at glæde sig selv og måske adspire faderen ved hans hjemkomst. Hun sad med sølv nålen i de sorte lokker, med den rosenrøde stoffes trøje og skørt, som hun havde læst man bar i Nettuno³; og med sine kære små billeder for øje, drømte hun sig midt ind blandt hine fortryllende egne. Det var sildigt om aftenen, da hun hørte hestetramp udenfor, som standsede på stenbroen langs med huset. Hun troede, det var faderen, og ville gå ham i møde, da åbnedes allerede døren, og den unge Grev Otto trådte ind, men blev forbavset stående ved at se den

¹ Katolsk tradition. Er dagen hvor de døde mindes; bliver oftest afholdt på Alle Helgens Dag (første søndag i november)

² ☪: bemærkelsesværdigt

³ By ca. 40 km. syd for Rom, beliggende ud til det Tyrrhenske Hav

skønne italienerinde her i det nordiske skovhus. Han vidste ikke om han drømte eller vågede; thi en sådan skønhed havde han endnu aldrig set, og den sydlandske dragt, hvori dette yndige billede her svævede ham i møde, gav det hele noget eventyrligt og drømmeagtigt. ”Gjuliana!” – udbrød han og besindede sig – ”Ja, rigtigt! Gjuliana må det jo være – og jeg er Otto” – vedblev han – ”den lille, overgivne Otto, som legede med pomeranser¹ med Dem i vognen for ti år siden”.

”Otto!” – råbte Gjuliana og erindrede sig den halvvoksne legebroder, som han endnu stod for hende i hendes barndomsdrømme, og hun havde i sin glæde nær faldet den unge greve om halsen; men hun så nu den skønne, høje mand for sig og bluedes. ”De overrasker mig, Hr. Greve!” – sagde hun rødmende – ”jeg var et ganske lille barn, da De sidst så mig, og nu finder De et stort barn i mig igen: Jeg ventede kun min fader i aften – og denne dragt” . . . ”Klæder Dem velsignet” – afbrød greven hende – ”og sætter mig som ved et trylleslag tilbage i det skønne Italien – slå ikke øjnene ned! Lad mig dog se, om jeg kan genkende den lille femårspige endnu! – jo, øjnene er de samme; men nu tør jeg ikke længere sige du til Dem og kalde Dem min Gjuliana som dengang”.

”Og min lille ridder Otto med træsabelen, som skulle forsvare mig mod røverne, er også forsvundet” – svarede Gjuliana – ”men sig mig, Hr. Greve, hvilken lykkelig omstændighed har bragt os i Deres erindring, at De overrasker os nu her i vort lille skovhus?”.

”Derom skal jeg tale med Deres fader” – sagde Otto alvorligt – ”han er vel ikke hjemme, men ventes dog vel i aften?”.

”Han er i skoven på jagt; men jeg håber dog han kommer hjem i aften. Jeg har i flere dage næsten slet ikke set ham. Men De er vel træt af rejsen og behøver forfriskning. – Lad som De var hjemme, Hr. Greve! Jeg skal straks være her igen!”. Med disse ord løb Gjuliana ud af stuen, og Grev Otto satte sig ved bordet. Han så intet uden den skønne Gjulianas billede, som havde gjort et forunderligt og pludseligt indtryk på ham, hvilket han dog søgte at tilskrive det fantastiske og overraskende i det første møde.

Han forglemte næsten ganske hvorfor han var kommet, og at hans besøg mere gjaldt faderen, end datteren; men han besluttede nu dog at opholde sig nogen tid i Sorø for at bese den smukke egn der. Hans øjne faldt på bordet; der så han de bedste rejsebeskrivelser over Italien, med de smukke velbekendte kobberstik af de mærkeligste egne og nationaldragter; ved siden

¹ Frugter af pomeranstræet

af lå Tasso¹ og Ariosto² i grundsproget, og på en hylde ved stueuret så han en omhyggeligt bevaret udgave af kæmpeviserne³ og den gamle danske Tragica⁴, med flere udvalgte danske og fremmede digterværker. Et lille trækrucifix med en krans af evighedsblomster skjulte sig på en dragkiste i alkoven, og ved foden deraf lå den hellige skrift opslået. Han havde slået gardinet til side for den lille helligdom og så en smuk egeseng stå i krogen. ”Her slumrer hun vist” – tænkte han – ”i fromme, lyse drømme, og hun har valgt sig et godt og åndrigt selskab i sin enlighed! Hvo skulle søge en sådan pige i et bondehus?” – Nu kom en nydelig bondepige ind og dækkede bordet; det var Gjuliana, som havde aflagt den fremmede pynt, hvori hun bluedes over sin barnagtighed for den fremmede. Han fandt hende næsten endnu elskværdigere i denne simple, fordringsløse skikkelse; men han ville ikke gøre hende undseelig, ved at lade hende mærke det. Han erkyndigede⁵ sig nu om hendes og faderens forfatning og underrettede hende om sin moders død, som gjorde et langt stærkere indtryk på Gjulianas ømme hjerte end han havde formodet, og hvorved han selv ikke kunne tilbageholde et udbrud af smerte, som syntes at være stærkere end sorgens og savnets. Med flid søgte han at undgå nærmere berørelse af dette for dem begge så sørgelige tab, og ledte samtalen på de genstande, som de opslagne rejsebøger gav ham anledning til at omtale. Han så da nu, hvorledes de dunkle barndomserindringer i Gjulianas let bevægelige sjæl var vækkede og oplivede af de skønne beskrivelser og billeder over hint fortryllede land, og hvorledes hun følte sig fremmed her i norden og bestandig længtes efter syden. Det var hende som et forunderligt feland, hvor hendes skønneste drømme og forhåbninger havde hjemme. Faderens tungsindige luner og hemmelighedsfulde, ofte ængstende udbrud af en sjælekval, som hun ikke kendte og kunne lindre for ham, bekymrede hende ofte. Dette misforhold, hvori hun stedse følte sig til ham, endogså når han syntes glad og usædvanlig oprømt, bidrog mægtigt til at forhøje hendes længsel efter et lysere land og formindskede ofte lyksaligheden i hendes barnlige selvunderholdning og fortrolighed med digterparadiset i det ensomme skovhus. Dette talte hun vel ikke tydeligt om og var sig vel næppe heller klart bevidst; men det mærkede

¹ Torquato el. Torqvato Tasso (1544-1595), italiensk digter. Ingemann skrev værket *Tassos Befrielse. Et dramatisk Digt*, 1819

² Ludovico Ariosto (1474-1533), italiensk humanist og forfatter

³ Danske kæmpeviser eller folkeviser fra middelalderen

⁴ Anders Sørensen Vedel (1542-1616) og Mette Giøe (1599-1664) samlede og udgav ”Part Tragica eller gamle danske historiske Elskoffs Viser, som ere lagde om saadan Kierligheds Øffvelse, som haffver taget en tragiske eller sørgelig Ende”, 1657, også kaldet ”Tragica”

⁵ ∅: skaffede sig oplysninger om

dog snart hendes opmærksomme gæst. Han begyndte allerede på at åbne hende udsigt til en lykkeligere fremtid og talte om en familie, som han halvt om halvt havde lovet at ledsage til Italien, og som manglede en selskabsjomfru og lærerinde for et par pigebørn. – Men idet han talte herom og gjorde sig selv, han vidste ikke endnu hvilke dunkle forhåbninger, hørtes der en hest vrinske uden for. Døren gik op, og en mand trådte ind, i hvem han studsende genkendte hin jæger ved stubben i skoven, hvis åsyn havde syntes ham så forunderligt rædselsfuldt i måneskinnet.

”Min fader!” – råbte Gjulina og sprang ham i møde – ”gæt, hvilken gæst jeg har til dig! – ti stille” – sagde hun til Otto – ”lad os se, om han kan kende Dem”.

Otto, som hidtil havde stået i skygge, trådte nu frem for lyset, som Gjulina holdt ham for ansigtet, og så tavs og alvorlig vælske Franz i øjnene.

”Men hvad fattes dig, fader! du bliver jo ganske bleg – du svimler” –

”Hvem er du?” – råbte Franz, som afsindig, og fór tilbage for Otto – ”er du en levende, så tal! og stir ikke på mig som et genfærd!”.

”Men, min Gud, det er jo Otto, fader!” – råbte Gjulina ængsteligt og tabte lyset af hånden.

”Vi skiftes til at blive bange for hinanden i aften” – sagde greven, medens Gjulina tændte lyset i køkkenet – ”da jeg nylig red forbi dig i skoven, Franz, tog jeg dig også for et genfærd eller jeg ved ikke selv hvad, og nu er turen kommet til dig, mærker jeg. – Nu, hvordan står det? gamle Franz!”.

”Godt, Hr. Greve! godt” – sagde Franz – ”nu kender jeg Dem på stemmen, skønt den er blevet en hel del dybere. Det var altså Dem, som red mig forbi der henne ved søen, på den vilde skimmel. Jeg stod just så i mine egne betænkninger, da der pludselig sprængte en rytter frem imellem træerne og fór mig forbi; det glimt jeg så af Deres skikkelse og ansigt syntes mig bekendt; men jeg ventede før at se den vilde jæger eller et genfærd, end Dem, Hr. Greve!”.

Gjulina kom nu ind med lyset.

”Har jeg forandret mig meget?” – spurgte greven – ”dig kan jeg nu tydeligt genkende, skønt du er blevet lidt gammel, Franz! Og Gjulinas øjne tindrer mig endnu som et par velkendte stjerner fra min barnehimmel. Jeg er imidlertid bleven lige så høj som min fader, tror jeg, og skal have en påfaldende lighed med ham”.

”Det kan jeg dog ikke sige” – svarede Franz og vendte sig fra ham. – ”Men har greven fået noget at leve af? Gjulina! – sæt lyset lidt til side! det

skærer mig i øjnene. — Nu, sæt Dem ned, Hr. Greve, og lad os være lystige! Jeg har endnu en flaske ægte syracuser¹; den skal vi tømme sammen på Deres fru moders den nådige grevindes sundhed!”

”For hende bærer jeg disse sorte klæder” — svarede Otto og undertrykte sin smerte — ”for tre måneder siden endte hun sine dage i Tøpliz², og hendes langvarige lidelser er ophørt”. —

”Død?” — udbrød Franz og skjulte sit ansigt med hånden — ”De kommer altså som en dødskurér, Hr. Greve! og bringer mig måske en afskedshilsen; eller har hun ganske glemt jæger Franz på det sidste? — I ti år fik jeg ingen hilsen fra hende”.

”Til din datter har jeg denne ring fra den døende” — svarede Otto og rakte Gjulina en guldring med et lille kors af små ædelstene. Inden i ringen læste hun: Bevar din sjæl og bed for de døde! — ”Til dig, Franz, har jeg et ord, som jeg må sige dig i énrum”.

”Gak ud, min datter, og hent os vinen!” — sagde Franz og så nu på Otto med et gennemtrængende blik, idet han syntes at ville påtage sig en rolighed, som hans spændte adfærd modsagde. —

Gjulina gik, og efter et øjeblik tavshed, som syntes pinlig for dem begge, tog Otto vælske Franz i hånden og sagde: ”Du må forklare mig en gåde, som forbitrer mig erindringen om min moders sidste time. Hun led skrækkeligt, dog vist ikke så meget legemligt som åndeligt. Da jeg til sidst trængte ind på hende, for at hun skulle lette sit hjerte og betro mig, hvad der ængstede hende, var det næsten allerede for sildigt. Hun nævnede dit navn og sagde med bævende stemme: Rejs hen og spørg ham, om det er sandt, hvad jeg aldrig har vovet at spørge ham om, og hvad nu i femten år som en skrækkelig anelse har betyngt min sjæl — spørg ham for min saligheds skyld om”.....

”Hvorom?” — spurgte Franz og fór op af stolen.

”Mere kunne jeg ikke forstå af den døendes gruelige tale, et krampeslag kvalte hendes stemme, og hun var borte. For hendes ro er det nu for sildigt at fordre svar på det gådefulde spørgsmål; men for min egen ro fordrer jeg det. Sig mig, Franz, hvad ved du, som kunne ængste min moder i hendes dødsstund?”.

”Har hun virkelig ikke sagt mere?” — spurgte Franz og fattede sig.

”Ikke et ord mere; men du må sige mig resten!”.

¹ ☉: Siracusa; formentlig vin, som stammer fra egnen omkring byen Siracusa på det sydøstlige Sicilien

² ???

”Tak De Gud, at De intet behøver at vide, Hr. Greve! Hvad jeg ved, tager jeg med mig i min grav; det var ikke godt for nogen af os, hvis jeg talte”.

”Du skal” – råbte greven og greb en rejsepistol fra sin lomme – ”jeg vil vide det, eller”

”Gør, hvad De vil, Hr. Greve!” – afbrød Franz ham kold og uden at bekymre sig om hans trussel – ”De kunne bevise mig en tjeneste, ved at gøre ende på et liv, som jeg foragter; men ingen magt på jorden skal aftvinge mig et ord, som jeg ikke har lyst til at sige”.

Franzes kulde afvæbnede den hidsige, unge greve. ”Tilgiv mig min overilelse, Franz!” – sagde han med nedstemt tone – ”din bestemthed og rolighed beskæmmer mig, og jeg er ikke berettiget til at aftvinge dig nogen forklaring. Men jeg bliver nu for det første her i egnen; vi vil da oftere se hinanden, og når du ved, hvor magtpåliggende det er mig at erfare, hvad du nu måske kan have grund til at skjule for mig, kan du vel forandre din beslutning”. –

”Det tvivler jeg på” – svarede Franz – ”var De endda en gejstlig mand, Hr. Greve! og af den rette saliggørende kirke, som er en fredløs fugl her til lands, så var det en anden sag”.

”Det er dog altså en samvittighedssag, Franz! og derom skulle min moder”

”Tro om mig, hvad De vil, Hr. Greve! men lad Deres moder være ude af spillet! – i hvad hun så har anet eller ikke, og hvordan mit regnskab så ser ud for ham, som vejer sjæle og fristelser på Dommens Dag – for Deres egen roligheds skyld, udforsk ikke min dunkle skæbne, og lad det være nok, at den formørker mit liv! For Gjulianas skyld beder jeg Dem også, lad selv denne samtale være en hemmelighed for hende! og hvis De ikke vil forstyrre denne uskyldige sjæls barnlighed og fred, så forlad os så snart muligt, at hun ikke skal være vidne til lignende optrin imellem os!”.

”Med Gjuliana har jeg en plan, som jeg i morgen skal meddele dig, Franz! I aften har jeg ingen ro dertil. – Farvel!”.

Med disse ord forlod den unge greve ham, og da Gjuliana kom ind med vinen, fandt hun faderen alene og spurgte: hvorfor grev Otto så hurtigt var gået, og uden at sige hende farvel.

”Han havde forretninger, mit barn!” – svarede faderen – ”men han bliver i Sorø i nat – og kommer nok igen inden han rejser”.

”Så rejser han da så snart?” – sukkede Gjuliana – ”jeg troede dog, han blev nogen tid hos os”.

”Ser du ham da så gerne? min datter!”.

”Ak ja, han er jo min gamle legebroder, og det er mig næsten som vi havde kendt hinanden altid. Havde han ikke været så stor, og dertil en greve og fornem herre, havde jeg gerne kunnet omfavne ham, da han trådte her ind og fortalte mig, at han var den lille Grev Otto”.

”Glem aldrig, mit barn, at behandle ham med den afstand, som sømmer sig efter hans stand og forhold til os!” – sagde Franz, alvorlig, og faldt i dybe tanker.

For at opmuntre ham, tog Gjuliana sin lille italienske mandolin frem, som faderen havde medbragt fra hendes fødeland, og sang i de fremmede toner vælske Franzes yndlingssang, som omtrent lød således:

”Vil livet du finde,
så grib det i blinde!
Lad rulle de vekslende dage!
Den fremmede kommer
til lys og til sommer,
ser mørk mod sin vinter tilbage.

Den fremmede kommer
til lys og til sommer,
ser fremad mod nat til sin stjerne;
hvor livskilden rinder,
hans glæde forsvinder –
hans fryd er en sky i det fjerne.

Men livskilden rinder,
hvor glæden ej svinder,
hvor lys og hvor sommer har hjemme,
hvor sydvinde lufte,
orangerne dufte,
og sjælen sin længsel kan glemme”.

Næste dag kom grev Otto igen. Franz blev imod sædvane hjemme og søgte ved lystighed og munter samtale at udslette erindringen om gårsdagens alvorlige optrin. Han syntes ene at ville underholde sin gæst, og Otto fik ikke talt meget med Gjuliana. Således gik det i flere dage, og den unge greve lod endnu ikke til at tænke på sin afrejse, uagtet Franz flere gange erindrede ham om det og drak med ham på en lykkelig rejse.

Otto tvivlede nu ikke på, at jo Franz havde bemærket det indtryk, den skønne Gjulina havde gjort på ham, og han blev derved tillige opmærksom på sig selv. Han fandt da også, at faderen ikke havde uret i at ville forhindre en lidenskab, som, hvis den fandt næring og genklang i den skønne Gjulinas hjerte, formedelst deres standsforskell kunne gøre dem begge ulykkelige. Han kæmpede flere dage med sig selv og besluttede til sidst også at rejse og opgive den plan med Gjulina, som han endnu ikke havde meddelt faderen. Thi derved kunne vel hendes længsel efter det skønne fødeland tilfredsstilles, men han måtte da nødvendig komme i en stilling til hende, som kunne blive farlig for begges rolighed, med mindre han ville opofre hende sin stands fordomme og sin families fordringer. Men dette offer syntes ham dagligt ringere; han var sin egen herre og agtede ånd, skønhed og ren, elskværdig natur højere, end alle stamtræer og ormstukne adelsdiplomer. Da han nu dog flere gange, uagtet faderens omhu for at underholde ham alene, havde truffet den elskværdige Gjulina på uventede tider eller når Franz på embeds vegne var fraværende, kunne det ikke vare længe, inden han var bestemt i sit hjerte og beredvillig til ethvert offer, som kunne sikre ham den elskelige Gjulinas besiddelse, når han først var overbevist om, at den deltagelse, hun viste ham, var mere end blot velvilje og barnlig åbenhjertig hengivenhed; thi hun iagttog endnu stedse den afstand, faderen så alvorlig havde indskærpet hende: hun kaldte ham endnu bestandig: Hr. Greve! og rettede sig straks selv, når det fortrolige Otto svævede hende på læberne. Ved tusinde små lejligheder syntes dog Otto at bemærke, at hun havde ham ret inderligt kær, og når talen var om hans afrejse, som han bestandigt opsatte, søgte hun forgæves at skjule sin frygt for, at han skulle gøre alvor deraf.

”Hvad skriver vi i dag?” – spurgte vælske Franz en aften, for at erindre greven om hans afrejse, da faderen atter ved sin hjemkomst havde fundet Otto i skovhuset, hvor han sad lige foran Gjulina og læste de skønne middelaldersange for hende i Tragica. ”Det er den anden november” – svarede Otto, og Franz, som i de sidste uger havde bortjaget alle mørke griller med lystighed og undveget enhver alvorlig samtale, blev nu med ét tavs og alvorlig, hvorpå han rejste sig urolig og lukkede sig inde i det hemmelige sideværelse, hvor han havde sit lille katolske huskapel. Da han ikke kom tilbage, spurgte Otto hvor han blev af. ”Det er Alle Sjæles Dag” – svarede Gjulina – ”det har fader ikke husket på før nu, og den er ham næsten den helligste af alle festdage, som han også altid højtideligholder i ensomhed med faste og bøn. Jeg ser ham nu ikke før i morgen ved denne tid”.

”Hvo skulle tro, jæger Franz var så from” – sagde Otto – ”han har jo siden dagen efter at jeg kom næppe givet mig tid til at tale et alvorligt ord, for lutter lystighed og skæmt”.

”Sådan er nu éngang fader” – sukkede Gjulina – ”og jeg tror vist, han ville være langt lykkeligere, hvis han ikke var så munter. Hans munterhed er også ustadig” – vedblev hun – ”og han er ofte des tungsindigere derfor; De husker nok den aften, De kom”

”Lad os ikke tænke på det!” – afbrød Otto hende, og hans åsyn formørkedes ved erindringen om den ængstelige hemmelighed, han var kommet for at udforske, men som han så gerne havde ladet fortrænge af de nye og henrivende følelser, som den daglige omgang med den skønne Gjulina havde opvakt hos ham. Han søgte forgæves at komme tilbage i den forrige lykkelige stemning og forlod hende ikke nær så glad den aften som sædvanlig.

Da han næste aften kom igen, var faderen endnu ikke kommen til syne, og Gjulina var urolig for hans lange indesluttelse; men hun vovede ikke at banke på døren og forstyrre ham i hans ensomhed. Endelig gik døren op til det lille sideværelse, og vælske Franz trådte ind, men næsten ukendelig, og med en sådan uhyre smerte i det blege, forvildede åsyn, at han så ud som en, der var død i fortvivlelse og stået op af graven, fordi han ikke havde ro.

”Men, kære Franz, hvad er det for skrækkelige griller?” sagde Otto med en underlig blandet følelse af rædsel og medlidenhed.

Gjulina gav ham tegn til at tie og sørgede for, at Franz straks fik noget at styrke sig på. Først da han næsten havde udtømt en hel flaske vin, kom han til besindelse igen og så hvem der var i stuen. ”De her endnu? Hr. Greve!” – sagde han til Otto – ”jeg troede, De for længe siden var borte. Jeg har været syg, som De ser, og har måske lidt nogen skade på hukommelsen; men det går snart over. Vinen og den friske luft skal nok helbrede mig! De rider vel med mig på jagt i morgen?”.

”O ja!” – svarede Otto og behandlede ham næsten som en sindssvag, man må tale efter munden; men inden han forlod skovhuset den aften, var Franz igen lige så rask og livlig som nogensinde. ”Nu har jeg længe nok poeniteret¹” – sagde han og tømte det ene glas efter det andet – ”nu vil jeg være lystig igen så længe det varer!”.

Næste dag red de på jagt sammen. På hjemvejen kom de til at tale om Gjulina. Otto udbrød i en varm lovtale over hende og roste Franzes omhu for at danne og udvikle hendes naturlige sans for alt det skønne og herlige.

¹ ∅: pøniteret; angret; gjort bod

”Men hvad skal sådan en pige i det ensomme skovhus?” – vedblev han – ”en sådan ædelsten kunne glimre i en krone og er for god til at henkastes i støv og dunkelhed. Hun kunne gøre sin indre adel gældende i hvad stand og vilkår det så var”.

”Kom ikke og sæt pigen sådant galskab i hovedet, greve!” – svarede Franz – ”De kan selv godt lide hende, har jeg mærket; men grevinde kan hun ikke blive, og taler De et eneste ord til hende om kærlighed eller sligt, må jeg for alvor bede Dem forlade mit hus”.

”Men når jeg nu formelig bad dig om hendes hånd, Franz!”

”Er De forrykt, Hr. Greve!” – udbrød Franz og standsede sin hest – ”skulle det virkelig være kommet så vidt? – så vid da, Hr. Greve, at dersom De oftere vil bære mig med Deres besøg, må De nøjes med mit selskab! Gjulina spærrer jeg inde for Dem herefter”.

”Men når hun nu selv, som jeg håber”

”Destoværre!” – afbrød Franz ham – ”Deres, Hr. Greve, skal hun aldrig blive, før ville jeg begrave hende i et kloster, hvis her var noget”.

”Men hvad grund?” –

”Jeg er pigens fader og vil ikke have det – er det Dem ikke grund nok, så antag hvad grund De selv vil! kast et blik på Deres stamtavle! og se hvordan en skovfogedpige ville tage sig ud i det højadelige selskab! Duer skal ikke formæles med ørne – det komme de slet fra. Ikke et ord til Gjulina om kærlighed, Hr. Greve! ikke et eneste! Giv mig Deres æresord på det, hvis De vil se hende oftere!”.

”Nu vel!” – svarede Otto – ”for det første nødes jeg vel til at love dig det; men du skal og må opgive din urimelige påstand”.

”Så længe jeg lever, forandrer jeg ikke min beslutning, og når jeg er død, vil De måske være af andre tanker”.

Efter denne samtale besluttede Otto, så snart som muligt at rive sig løs fra den skønne Gjulianas nærværelse for ikke at bryde det æresord, hendes besynderlige fader havde aftvunget ham, og for efter nogle år, under lykkeligere omstændigheder, at vende tilbage og søge sit livs lyksalighed ved den piges hånd, som han nu så tydeligt følte havde fængslet hans sjæl med de skønneste og uopløseligste bånd, men som han syntes en blot egensindig grille nu ville løsrive ham fra.

Han havde vel endnu ikke talt et eneste ord til Gjulina om, hvad han følte for hende, men hun havde dog tydeligt nok kunnet læse det i hans elskovsfulde blik og udtolke det af den inderlighed, hvormed han sluttede sig til hende i ånd og tale. At han langtfra ikke heller var hendes hjerte

ligeegyldigt, men at hun meget mere i ham syntes at have fundet et nyt liv, hvori hendes eget liv og væsen ligesom fordobledes – og fandt sin betydning i den stille genklang af, hvad der lå dybest og helligst i hendes sjæl – det var hun sig vel endnu ikke tydelig bevidst, men der behøvedes kun et ord, kun et åndepust fra kærlighedens læber for at udfolde hjertets svulmende rosenknop i al dens ynde. Skulle dette ord ikke udsiges, måtte Otto nu bort; men han var uvis med sig selv, om han ikke før på lovenes vej skulle bekæmpe enhver hindring for hans lyksalighed, som egensindighed og fordomstyranni ville oprejse, medens han dog med rette frygtede for at gribe voldsomt ind i de ellers hellige familiebånd, som her syntes ham despotiske lænker. Medens han endnu opholdt sig med håb om at bringe Franz på andre tanker, indtraf den begivenhed, som har givet albertavlen i Sorø en besynderlig mærkværdighed.

Den berømte maler Carl van Mander¹, som af kong Christian den Fjerde var indkaldt fra Nederlandene for at ophjælpe kunsten her i Danmark, opholdt sig nogen tid i Sorø, hvor han malede en albertavle til kirken. Han studerede flittigt naturen og optog ofte i sine kompositioner sande og bemærkelsesværdige træk af virkelighedens store billedgalleri, for dermed, gennem kunstens farveglas, at give sine billeder naturlighed og sandhed. Denne nederlændernes kærlighed til det virkelige og opfattelse af naturen, selv i dens lavere skikkelser, bragte ham ofte til at optage virkelige portrætter i sine historiske eller bibelske malerier, og hvor han så et mærkeligt ansigt, vidste han i et øjeblik at tilegne sig det, ved et flygtigt henkastet afrids, som han siden udførte og anbragte, hvor han troede det passede. Således havde vælske Franzes ansigt flere gange forbavset ham, når han mødte ham i skoven, og han havde engang fundet lejlighed til i værtshuset ved landevejen, hvor han ofte, på kunstens vegne, sad midt iblandt gæsterne med sin tegnebog, at gøre sig et temmelig tro og lignende afrids af det karakteristiske i denne mands ansigt, hvilket han siden ingen betænkelighed gjorde sig over at anvende i maleriet til Sorø kirke. Maleren var nu allerede rejst, og albertavlen opsat i kirken. Enhver, som så den, roste kunstnerens dygtighed, og rejsende gik ofte fra værtshuset ved landevejen ind til byen, for at se Carl van Manders Nadver.

Vælske Franz kom næsten aldrig i kirken, hvor han savnede den udvortes pragt og den beroligende forligelse med Gud og sig selv, som han

¹ Karel van Mander (1579-1623), hollandsk maler, *som i Aaret 1616 kom til Kjøbenhavn til Christian IV [1577-1648] for at gjøre Tegninger eller snarere male Kartonner til en Række Tapeter, som han skulde lade væve i Holland i en Tapetfabrik ...*, jf. DBL

ved absolutionen¹ og de katolske kirkeskikke syntes at have fundet i Italien, og som han nu, når hans trang dertil blev for stærk, søgte at finde i sit huskapel. Når han undertiden var syg, eller hans tungsindige luner kom over ham, beklagede han ofte, med sønderknuselse og uro, at der ingen katolsk gejstlig var til stede, som kunne meddele ham absolution og give ham den sidste salvelse, når han engang skulle dø. I sådanne øjeblikke lukkede han sig ofte inde og skrev på et hemmeligt skriftemål, som først efter hans død skulle åbnes, hvis han ikke forinden kunne meddele det til en gejstlig af sin trosbekendelse. Ofte havde han også sat sig for at rejse til hovedstaden og betro sig til den katolske præst ved gesandtskabet; men der var altid kommet forhindringer, og inden han fik udført sit forehavende, var gerne hans ustadige lystighed kommet tilbage, og han syntes at glemme alt, for at gribe øjeblikkets raske livsnydelse. I Vælskland havde han fået en vis sans for kunst og skønhed, som synet af så mange mesterværker nødvendigvis måtte frembringe, og da han hørte, at man roste den nye altertavle i kirken, fik han lyst til at se den og gik med grev Otto en søndag ind i kirken. De trådte just ind, da præsten sluttede sin prædiken, som med tordnende begejstring søgte at opvække de slumrende sjæle og lignede de letsindige kristne, som hørte ordet, men anvendte det ikke, og som bekendte Kristus med læberne, men forrådte ham i deres gerninger – med Judas Iscariot, som med et kys forrådte sin kærlige mester og herre.

De sidste ord havde rystet Franz. I det samme faldt hans øjne på den nye altertavle, hvorpå han nu tydeligt genkendte sit eget åsyn i Judas Iscariot, som sad forræderisk i det hellige samfund. – ”Ja, jeg er Judas” – råbte han fortvivlet – ”ser I ikke, jeg er Judas? Hvi forbande I mig ikke? Hvi stene I mig ikke? Jeg er Judas, den fordømte”. –

Hele menigheden så med forfærdelse på den afsindige mand, der stod som en besat med stirrende blik og det skrækkelige åsyn iblandt dem, og som nu styrtede ud af kirken med et jammerskrig, da orgelet udsendte sine dybe toner, der synes at lyde som dommedagsbasuner i den fortvivledes øren.

Otto var blevet så forfærdet over dette syn, at han stod som naglet til kirkegulvet, og da han besindede sig og ilede efter den ulykkelige, som han nu også troede var bleven vanvittig, og som han frygtede for skulle gøre en ulykke på sig selv – var Franz ingensteds at finde. Da han forgæves havde søgt ham i byen, begav han sig hastigt på vejen til skovhuset for at se om han ikke skulle være der, og for at berede Gjuliana på den ulykke, han nu med rette befrygtede. – På vejen opstod en skrækkelig anelse i hans sjæl, som

¹ ☩: syndsforladelsen

Franzes underlige adfærd og denne sidste tildragelse syntes at fremkalde. Da han gik om ad venstre i skoven ved søen, så han en hel del bønder forsamlede om et træ, hvori en ulykkelig havde hængt sig, men som de, af fordom og frygt for at røre ved en selvmorder, ikke engang havde nedskåret. Det var vælske Franz, som så skrækkeligt havde bekræftet sit fortvivlede udbrud, at han var Judas, og nu havde givet sig selv hans jammerlige endeligt. Forgæves skar Otto ham ned og søgte at bringe livet tilbage i hans fortvivlede åsyn. Han var og blev død. Ved penge og gode ord bevægede Otto endelig bønderne til at bære liget i skumringen ind til byen, hvor det i al stilhed blev jordet på kirkegården, og den ulykkelige tildragelse blev, så meget som muligt, neddysset.

Gjulia sad alene i skovhuset, da Otto trådte ind og bragte hende med varsomhed og skånsel den sørgelige tidende om faderens pludselige død, hvorved han kærligt fordulgte hende såvel døds måden selv, som tildragelsen i kirken; men da hun ville se hans lig og hørte, at han allerede var begravet, anede hun selv, hvad Otto så gerne ville have skjult for hende; hun begræd nu tavs sin ulykkelige fader og bad til Gud for hans evige salighed.

Medens Gjulia sad stille i sin sorg, og Otto, som havde påtaget sig at være den faderløses værge og forsørger, nu gennemså faderens efterladte papirer, fandt han i en lønskuffe det hemmelige skriftemål, som den ulykkelige i sine uroligste øjeblikke havde opskrevet. Han tog det hemmeligt med sig og læste det i sin ensomhed.

Da Gjulia så Otto igen, forglemte hun næsten sin egen kummer over den dybe græmmelse og smerte i hans åsyn. Hun spurgte ham bekymret, om han ikke var syg, og tvang sig selv til at bekæmpe sin sorg for at opmuntre ham og bringe fred og glæde tilbage i hans hjerte. Men jo inderligere hun viste ham sin deltagelse og omhu – jo nærmere nu selv den fælles sorg syntes at bringe deres hjerter og fremskynde det øjeblik, da den dybe tilsluttede kærlighed måtte få luft og åbenbare sig i en salig og gensidig tilståelse af hvad ingen af dem længere kunne tvivle på – jo uforklarligere blev hende Ottos tungsindighed og besynderlige adfærd. Han undgik ængsteligt enhver hjertelig samtale og syntes at fremtvinge en kølighed i sit væsen og en tilbagetræden i sit forhold til hende, som hun skulle have antaget for kulde og smålige hensyn på deres standsforskel, hvis hun ikke tilforn havde set så usvigelige spor af hans kærlighed og vidste, hvor liden vægt han lagde på stændernes tilfældige forskel, som han fri og selvstændig kunne hæve sig over.

”Jeg kan nu ikke længere opsætte min rejse!” – sagde Grev Otto en dag, da den fælles forstemthed var dem begge ret pinlig – ”men jeg går nu ikke til Italien – jeg går til Amerika”. Han foreslog derpå den forundrede Gjulina at modtage en betydelig sum af hans formue, som kunne sikre hende en uafhængig fremtid, enten hun ville besidde et lille gods på landet, eller leve i hovedstaden hos en anselig familie, med hvem han var beslægtet, og som ville modtage hende på det kærligste.

Gjulina kunne ikke holde sine tårer tilbage; men hun tvang sig til at smile og afslog enhver understøttelse. ”Jeg takker Dem, Hr. Greve!” – vedblev hun og fattede sig – ”jeg takker Dem ret inderlig for den deltagelse, De så uopfordret har bevist mig. – Jeg har kun et eneste ønske i verden, og det er at se mit fødeland; her kan jeg ikke leve – og har De nogen godhed for mig, så skaf mig blot tjeneste, som opvartererinde eller hvad det kan være, hos en familie, som rejser derhen! De har selv engang talt derom, og det var mit stille håb, at De nu måske ville opfylde dette mit inderligste ønske, da jeg nu dog står så fremmed og forladt her i verden”.

”Er Deres længsel efter fødelandet så stor, og kan De ikke leve lykkeligt andensteds” – sagde greven efter et øjeblik betænkning – ”nu vel, så følger jeg Dem selv derhen! – så bliver jeg ved min første plan, og De rejser, som selskaberinde¹, i min tantes og hendes børns selskab, til Rom og Neapel, hvor jeg skal se Dem tilfreds i en lykkelig familiekreds, inden jeg iværksætter min vidtløftigere rejseplan!”.

Gjulianas barnlige glæde, ved håbet om at se sit fortryllende fødeland, kunne dog ikke overvinde hendes dybe, hemmelige smerte over den forandring, som var foregået med Grev Otto; og det offer, han syntes at bringe, ved for hendes skyld at forandre sin sidste, pludselig fattede rejseplan, var hendes krænkede følelse imod. Hun bad ham derfor med synlig spænding at blive ved sin nye beslutning og lade hende følge med tanten og børnene uden hans ledsagelse. Men deri var han nu bestemt, og uden hans ledsagelse – sagde han – ville baronessen, hans tante, desuden ikke rejse.

Alt blev nu forberedt til rejsen. Tanten havde allerede længe været rejsefærdig; nu blev hun underrettet om grevens endelige beslutning og plan med Gjulina, som kom hende højst forønsket. Få dage efter holdt hun i sin rejsevogn for værtshuset ved Sorø, og da greven, som ventede hende der, havde sat tjenerne i bevægelse med indpakningen, ledsagede han sin muntre, rejseglade tante tilligemed børnene til skovhuset, hvorfra de medtog den

¹ ☺: Selskabsdame

unge rejseselskaberinde, som straks indtog dem alle ved sin skønhed og usigelige elskelighed.

Tanten havde formodet en slags kærlighedsforståelse mellem den unge greve og den smukke skovfogeddatter, i hvis nærhed han så længe havde opholdt sig, og troede, at han, for at undgå den øvrige families stiklerier¹, tænkte at formæle sig med hende i et fremmed land. Thi rygten havde allerede været virksomt i hovedstaden med at forklare årsagen til grevens ophold i Sorø. Den arme Gjulina var blevet skildret snart som en enfoldig bondepige, der lod sig bedåre af en ung, lystig greve og tog hans smukke løfter som gode varer, snart som en listig, halv italiensk skovnymfe, som i dydens og ærbarhedens skikkelse havde lokket den unge, forblindede greve i uopløselige snarer.

Tanten bekymrede sig ikke stort om alt dette; hun var selv sine børns opdragerinde og medtog blot Gjulina, fordi greven havde gjort det til betingelse for sit følgeskab, uden hvilket hun, som enlig dame, ikke turde begive sig på rejsen.

Hun var nu dog særdeles nysgerrig efter at udfinde den rette sammenhæng i deres forhold og fandt til sin store forundring, at de selv undgik den fortrolighed og frihed i omgang, som rejselivet næsten gør nødvendig, og at de, langt fra at søge hverandre, snarere syntes at undvige enhver lejlighed til at være nær sammen, som dog så ofte af sig selv tilbød sig. På den anden side bemærkede hun med forundring den ærbødighed og hengivenhed, hvormed greven forekom ethvert af Gjulinas ønsker, og den stille fordringsløshed, hvormed hun stedse søgte at gælde for en underordnet og ubetydelig person i rejseselskabet, som hun dog hverken i ånd eller kundskaber stod tilbage for. Det træk af stille kummer i hendes åsyn, som kun hendes barnlige glæde over nærmelsen til Italien og rejselivets skønne, vekslende syner syntes at adsprede, gjorde også snart Gjulina til baronessens særdeles yndling, og hun så gerne, at børnene klyngede sig til hende med kærlighed. Når greven ikke var til stede, fandt hun hende næsten endnu elskværdigere og naturligere, og det var da ligesom noget spændt og tvungent i hendes væsen faldt bort, som hun ikke vidste hvorledes hun skulle forklare sig.

Gjulina havde altid sin lille mandolin med i vognen; med den fornøjede hun ofte børnene og dem alle på vejen. Når hun om aftenen var ene på sit værelse i herbergerne, hørte baronessen hende også undertiden spille og synge; men det var da ikke de muntre, livsglade sange, som hun sang for

¹ ☞: spydige bemærkninger; insinuationer

dem i vognen: Det var vemodige, hjerterørende toner, og når hun undertiden overraskede den skønne sangerinde i hendes ensomhed, fandt hun hende som oftest med tårer i øjnene.

At greven også var tungsindig, forundrede tanten så meget mere, som hun tilforn havde kendt ham som særdeles munter og selskabelig; men nu kunne han ofte køre hele timer uden at sige et ord, og når de undertiden sad allerbedst sammen ved bordet, og glæden og fortroligheden ret syntes at have taget sæde iblandt dem, sprang han ofte pludselig op og havde hovedpine, som han sagde, eller følte sciroccoen¹ allerede fra den italienske grænse.

De kom over Simplon² til Mailand³, og da de rullede ned i det paradisiske Hesperien⁴ og så vinrankerne slynge sig i kranse mellem almene⁵, – og de dejlige floder og søer, med deres lyksalige øer, lå for dem – da de så himmelblå bjerge i den klare luft – og så de skønne mailænderinder på vejen, medens de muntre italienere red syngende over bjergstierne på deres muler⁶ – da måtte alle tungsindige griller vige og øjnene opklares for de fortryllende syner. Gjulina klappede, glad som et barn, i hænderne. Hun greb i sin henrykkelse Ottos hånd og trykkede den til sit bankende hjerte. ”Gud glæde og lønne Dem!” – sagde hun – ”for dette øjeblik skal jeg aldrig ophøre at velsigne Dem”. Da strømmede tårerne ned af Ottos kinder, og han trykkede hende med stormende heftighed til sit bryst; men, som forfærdet for sig selv, fór han i samme øjeblik ud af vognen, og fra den dag af satte han sig som oftest udenfor, hvor han påstod, han havde bedre udsigt.

Hin scene i vognen, hvortil baronessen havde været vidne, overbeviste hende nu tydeligt om Ottos undertrykte lidenskab, og hun beskyldte i sit hjerte den skønne Gjulina for at drive et grusomt spil med hans rolighed⁷. Da de var komne til Florenz⁸, traf grev Otto tilligemed tanten, en dag i tribunen den marchése⁹ fra Salerno¹⁰, med hans familie, som havde været hans faders fortroligste ven, og som nu indbød dem alle til at tilbringe sommeren hos ham på hans villa i det Florentinske og vinteren i Rom.

¹ Kraftig blæst, som kommer fra Nordafrika; den omtales oftest i Italien som vinden, der bringer sand med sig fra Saharas ørken

² By beliggende i Schweiz godt 100 km. nordvest for Milano (Italien)

³ ☉: Milano (Norditalien)

⁴ Sydøst for Milano

⁵ ???

⁶ ☉: muldyr eller mulæsler (krydsninger mellem heste og æsler)

⁷ ☉: tilstand

⁸ ☉: Firenze; by ca. 250 km. sydøst for Milano

⁹ ☉: Markis; adelstitel (rangerer mellem hertug og greve)

¹⁰ By, ca. 50 km. sydøst for Napoli

Forslaget blev modtaget, og Grev Otto beredte sig nu til sin egen vidtløftigere rejse.

En aften, da de var komne hjem fra komedien, og Gjulina troede sig ubemærket på sit værelse, hørte baronessen gennem den åbne bræddevæg, at hun talte højt med sig selv og sukkede. Hun hørte da ofte Ottos navn i de afbrudte hjerteudgydelser. – Noget efter tonede mandolinen derinde, og Gjulina sang:

”Jeg så dig, land med bjerge blå,
hvor barnet i sin vugge lå!
Du så min fryd, du så mit savn –
Begrav nu barnet i din favn!

En engel bar mig til din kyst,
og jeg har hvilet ved hans bryst;
med gråd velsigner jeg hans navn –
han dræbte barnet i sin favn.

Farvel, mit paradys, farvel!
Flyv bort, flyv bort, du barnesjæl!
Hvad vil du mér på fremmed kyst?
Du har jo hvilet ved hans bryst”. –

Nu så baronessen tydeligt, at én og samme lidenskab fortærede dem begge, og hun besluttede at være en midlerske mellem disse forunderlige hjerter, som syntes at ville dræbe hinanden ved deres kærlighed.

I en alvorlig samtale med Otto næste dag fortalte hun ham hvad hun havde opdaget om Gjulianas hemmelige hjertesorg og trængte stærkt ind på ham, for at affordre ham en forklaring over hans tavshed og besynderlige forhold. Da overrakte han hende vælske Franzes skriftemål og gik ud, for at bestille postheste til Livorno¹, hvor et til Amerika bestemt skib allerede lå sejlferdigt og ventede ham. Baronessen lukkede sig inde i sit værelse og læste:

”Jeg, Franz Ebbesøn, fød den 1. Septbr. Anno Domini 1605, og naar dette læses, død, som jeg haaber, og ventende en forbarmende Dom, jeg skriver og bekjender, at jeg i mit ustadige Ungdomsliv har

¹ Kystby, ca. 80 km. vest for Firenze

betyngtet mit Liv med store, himmelraabende Synder, hvorfor jeg anraaber den saliggjørende Kirkes forbøn, at være min Midler for Retfærdighedens evige Domstol.

I flere Aar fulgte jeg den grevelige N..ske Familie paa en Reise gjennem Italien. Greven var min velgører og hævdede mig fra sin ringeste Tjener til sin Ven og Fortrolige; men desuagtet forraadte jeg ham af syndig Elskov til hans skønne Gemalinde. I hans Fraværelse paa en toaarig Reise i Sicilien og paa de barbariske Kyster, i hvilken Tid min ædle Herre havde betroet mig sin Families Bevogtning i Neapel, misbrugte jeg den unge Grevindes Svaghed og Hengivenhed. — Ved Grevens Hjemkomst vare Følgerne af min og Grevindens Utroskab synlige, og hun modtog ham sengeliggende, for at skjule sin Tilstand. Greven faldt selv strax i en farlig Feber, og jeg var den eneste, som han ville modtage Pleie og Hjælp af. I min Angst for at have styrtet mig selv og Grevinden i den uundgaaeligste Ulykke, indgav den Onde mig en afskyelig Tanke, som jeg i min Synd og Nød ikke kunde jage fra mig — og da jeg skulde tælle fem Opiumsdraaber i min ulykkelige Herres Medicin, rystede min haand, og der kom over hundrede. Jeg ville kaste det bort — men det var som Satan førte min Haand — og jeg rakte min Herre den dræbende Lægedom. "Gud velsigne dig for din Kjærlighed, Franz!" sagde han og faldt i en dyb Søvn, hvoraf han aldrig opvaagnede. — I femten Aar har jeg ene baaret på denne skrækkelige Hemmelighed, som hverken den angerfulde Grevinde eller vor Datter Gjuliana har havt mindste Kundskab om, skjøndt Grevinden vist, paa sin sidste Reise med mig, maa have anet det. Paa alle Sjæles Dag, min ulykkelige Herres Dødsdag, har jeg i ti Aar bedet for hans Salighed. Gid ogsaa paa den dag en renere Sjæl maatte bede for min! — Gud være min syndige Sjæl naadig!".

Papiret faldt baronessen af hånden og hun kastede det forfærdet i kaminen.

"Altså søskende" — sukkede hun — og forstod nu Ottos hele fremfærd — "men ved Gjuliana" I det samme kom et brev fra den bortrejste greve, hvori han bad hende at fordølge Gjuliana, af skånsel, hvad hun ikke behøvede at vide, og at sørge for hans ulykkelige søster som en moder. For hendes frie og uafhængige fremtid havde han allerede selv sørget. Inden i

brevet lå et par ord til Gjulina, som han kun ønskede i hendes hånd, hvis hendes rolighed skulle gøre det nødvendigt.

Få dage efter faldt Gjulina i en heftig sygdom. Baronessen, som indså årsagen dertil, overrakte hende nu Ottos afskedsord, og hun læste:

”Evig elskede søster!

For denne verden er vi adskilte – men der,
hvor brudgom og brud er som søster og broder –
hvor blodet ikke adskiller og heller ikke forener –
der skal du genfinde den tro, elskende ånd,
som evig og uadskillelig er forbunden med dig for
åndernes herre”.

Gjulina overlevede adskillelsens smerte, og hendes kærlighed stod nu ren og klar for hende, som en Himlens engel, der engang skulle åbne hende Paradisets salige porte. Hun så sit skønne fødeland med stille, vemodblandet fryd, som et herligt forbillede på den evige freds og saligheds hjem, og da hun havde set denne verdens herlighed, vendte hendes hjerte sig, stille i andagt og tro, til hendes barndoms fromme billede af den høje himmeldronnings guddomsro og uendelige fredsalighed. Ligesom hun som barn havde tændt lampen for hendes billede i skovhuset og smykket hendes alter med blomster hver festdag, således indviede hun nu også sine sidste dage til den evige kærligheds pris, i et velgørende konservatorium for Mariabørn eller forladede faderløse, og glemte ikke sin ulykkelige moders afskedsord til hende i ringen: Bevar din sjæl og bed for de døde! – For vælske Franz blev, efter hans forlangende, kirkens forbøn på alle sjæles dag ikke heller forsømt.

Grev Otto så aldrig mere Europa: Han tilsatte livet på en dristig opdagelsesrejse i den nye verden. Af hans efterladte papirer og uafsendte breve til Gjulina så man, at hans kærlighed havde ledsaget ham alle vegne, men at han aldrig var kommet til den fred deri, som Gjulianas stillere sjæl kun var i stand til, og at død og evig genforening med den elskede var hans eneste og ofte stormende ønske, hvilket den milde verdens og begivenhedernes styrer nu også kærligt har opfyldt.

~~~~~